

Oděsská mise 2011

Místo: Ukrajina – Oděsa
Jméno: Monika Matoušková
Fakulta: Zdravotně sociální fakulta JU
Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství
Datum: 8.3.-10.4. 2011

Ukrajina- země dvou tváří. Tak ji nazývá většina lidí, kteří měli tu možnost ji navštívit a já tuto domněnku mohu jen potvrdit.

Tato země ležící u Černého moře sousedí s několika státy: Ruskem, Moldávií, Rumunskem, Maďarskem, Slovenskem, Polskem a Běloruskem. Největší vliv na Ukrajinu má samozřejmě Rusko, jelikož Ukrajina je bývalou republikou SSSR.

V této rozlehlé zemi žije okolo 45 milionů obyvatel a z toho přes 1 milion právě v Oděse. Hlavním městem Ukrajiny je Kyjev se 4 miliony obyvatel.

Ukrajina má svůj vlastní jazyk – ukrajinštinu. V Oděse s ní však příliš neuspějete, jelikož převážná část zdejších obyvatel hovoří rusky. O Oděse se říká, že je multikulturní město. Velký vliv na to má určitě turistický ruch v letních měsících, a zdejší ohromný přístav, který toto město proslavil.

V Oděse se setkáte s mnoha krásnými památkami, které se však střídají s rozpadlými ruinami zarostlými dřevinami. Jak jsem již zmínila Ukrajina je země dvou tváří a Oděsa na tom není bohužel o mnoho lépe. Na ulicích spatříte nablýskané bílé limuzíny a tisíce žen s deseticentimetrovými podpatky a kabelkami od Gucciho. Na druhé straně zde poznáte chudobu, dospělé nebo děti žebrající na ulici a nedostatek zásadních lidských potřeb jako je čistá voda, jídlo nebo teplo.

Neoddílnou součástí místní kultury jsou také psi a kočky. Jsou opravdu všude. Běhají si jen tak po ulici, ale naštěstí žádný bližší kontakt nevyhledávají. Dokonce jsem jednou spatřila kočku, která byla zapomenuta v obchodě a jen tak si spala vedle modelů.

Jak se dostat na zahraniční stáž?

V prvním ročníku svého studia na ZSF jsem měla tu možnost, účastnit se přednášky o zahraničních stážích. Velice mě tenkrát zaujala a zamýšlela jsem se v budoucnosti konkurz alespoň zkusit.

Na konkurz naštěstí stačilo jen dodat motivační dopis a životopis v angličtině či ruštině. O týden později mi přišel e-mail s oznámením, že jsem byla přijata spolu s mou spolužačkou na zahraniční stáž na Ukrajinu. Ta však později účast odmítla a já stála před velkým rozhodnutím - zda jet, či nikoliv. Nakonec jsem usoudila, že je to až moc velká příležitost, takže jet musím.

Před odjezdem bylo zapotřebí vyřídit řadu dokumentů, nejen pro zahraniční oddělení, ale i pro ukrajinského partnera. Mnohdy mi překlady daly docela práci, ale dalo se to zvládnout.

Před odjezdem jsem se řídila informacemi zveřejněnými na stránkách oddělení zahraničních vztahů. Doporučuji všem zájemcům zařídit si řádné očkování, doučování z ruštiny (pokud ho potřebujete), pojištění a jízdenku.

Na ulicích Oděsy, jak jsem již psala, se pohybuje řada bezprizorních psů a koček. Při pohledu na zdejší nemocné kočky, se mi ježily chlupy na zádech. Očkování je opravdu nutné.

Život v Oděse ...

Doprava

Pro dopravu do Oděsy jsem zvolila přímou autobusovou linku. Lístky jsem si objednala přes internet. Přiznávám, nebyla to zrovna nejkomfortnější cesta, ale s tím se dalo počítat. Nakonec jsem v autobuse strávila přibližně 31 hodin. Naštěstí jsem měla dvě sedačky pro sebe, takže jsem mohla ulevit svým nohám. Autobus byl komfortní, polovinu jízdy v něm běžely ruské seriály. Tuto cestu jsem zvolila především kvůli cenové dostupnosti jízdenek.

Městská doprava je velice hektická, ale svým způsobem jednoduchá. Po celém městě jezdí takzvané maršrutky, které jsou označeny čísly. Když spatříte maršrutku s vaším číslem, stačí na ni mávnout, zaství Vám kdekoliv. Kolikrát však máte co dělat, aby jste se do ní vtěsnali. Při blížící se cílové zastávce, stačí jen hejknout na řidiče jméno zastávky a podat mu 2 hrivny, což je v přepočtu tak šest korun. Můžete jet jakoukoliv vzdálenost a obnos jízdenky se nezvětší. To je velkou výhodou. Na druhou stranu je to docela složitý způsob pro cizince, jelikož neví, jak jejich zastávka vypadá nebo jak se jmenuje. Zastávky totiž nejsou

označeny. Takže je nejlepší někoho poprosit, ať vás upozorní před zastávkou. Pokud stojíte v plné maršrutce úplně vzadu, pošlete jednoduše peníze dopředu a pokud nemáte drobné, nemusíte se ničeho bát, lidé Vám vždy peníze od řidiče pošlou zpět.

Druhým způsobem dopravy jsou tramvaje. Jsou o trochu pomalejší než maršrutky, ale o 1 hriveň levnější. Tramvaj je bohužel stejně obsazená, jak maršrutka, takže si moc neposedíte, leda v sobotu nebo v neděli. V tramvaji je vždy přítomna paní průvodčí. Ta chodí po tramvaji a vybírá peníze za lístky. Nemusíte se bát, že by na vás zapomněla, jelikož tyto ženšiny to mají pod palcem ☺.

Dalším způsobem dopravy jsou zde trolejbusy a taxíky. S těmi jsem však moc necestovala, jelikož taxík byl drahý a trolejbus jezdil mimo mé obvyklé trasy.

Maršruta

tramvaj

přístav

Ubytování

Naštěstí jsem měla ubytování již zařízené z mé organizace u místní kuchařky. Cesta do domova z pronájmu mi trvala přibližně půl hodiny denně a deset minut chůze.

Dům byl zařízen v normálním stylu, stejně jako v České Republice. Byl zde splachovací záchod, zcela normální koupelna (jen trochu chladná). Pokoj jsem měla zcela pro sebe. V pokoji byla k dispozici i televize a úložný prostor se šatníkem. V kuchyni byla mikrovlnná trouba, konvice, chladnička, sporák a druhá televize. Prostě normální dům s dvěma kočkami a psem :D.

Jediný problém, co jsem zde měla byla všude přítomná zima. Bylo mi však trapné říkat paní domácí, ať přitopí, jelikož na Ukrajině mají drahý plyn a vodu. Takže jsem chodila spát v teplákách, tlustých ponožkách, triku, mikině s kapucí a šálou. Deku jsem ohýbala na dvakrát. Nevybrala jsem si zrovna nejteplejší termín, ale to se nedalo nic dělat :D.

Stravování

Snídaně a večeře byly mnohokrát v mé režii. Častokrát jsem však zůstávala v organizaci déle, takže jsem večerela s dětmi. U pani domácí byla k dispozici lednička. Mnohokrát jsem si kupovala místní buchtičky takzvané- „buločky“ nebo zdejší chléb, či obloženou housku. Oběd byl zajištěn v organizaci.

Denně do domova přiváželi jídlo z místního kláštera, což byla většinou ovesná kaše, polévka, salát a šťáva z kompotu. Nebylo to zrovna vytříbené chuti, ale když máte hlad tak sníte cokoliv☺. Večeři v domově vařila má pani domácí a to už nebylo tak stereotypní, většinou to byly ukrajinské speciality např.- boršč. Jídlem jsem rozhodně neztrádala.

Komunikace

Jelikož jsem si nevybrala zrovna nejlepší termín, neměla jsem možnost se potkat v centru s cizokrajnými studenty, tudíž jsem anglicky moc nekomunikovala. Se všemi lidmi, co jsem se v Oděse setkala, jsem hovořila pouze rusky. S ukrajinštinou jsem se snad ani nesetkala. Proto doporučuji, se na stáž dobře jazykově připravit a nepodceňovat vážnost situace. V celé organizaci mluvili anglicky pouze dva lidé. Naštěstí jeden z nich byl můj blízký spolupracovník.

Počasí

Začátkem měsíce jsem velice trpěla nedostatkem tepla, nosila jsem všude kabát, rukavice i čepici, jak venku tak i v organizaci. V druhé polovině měsíce se však počasí zlomilo a už začalo být tepleji. Nastalo jaro, takže jsem si i párkrát mohla bundu sundat. Každopádně se připravte na to, že lidé zde za topení příliš neutrací. Jestli mohu poradit, vyberte si raději jarní až letní termín.

Praxe

Doroga k domu

- místní a jediný domov pro děti a zřizovatel dalších volno-časových center v Oděse.

V domově žije v této době 22 dětí, z toho více jak polovina má své příbuzné a často je navštěvuje. Zbytek jsou děti, co pochází přímo z ulice. Kapacita domova je 25 dětí. Takže do domova se kdykoliv může umístit další dítě.

Součástí domova jsou kanceláře pro sociální, právní, pedagogické a psychologické úředníky. Dále je zde samostatná kuchyň. Místní pozemek je sledován kamerami. V noci zde působí noční vychovatelka.

V domově je také přístupné centrum pro děti z ulice, které mohou přijít na toaletu, umýt se, na televizi, vyprat si nebo si uvařit čaj. Dále se zde nachází počítačová a televizní

místnost, posilovna, kuchyň a místnost pro shromáždění dětí. Ta je polepena fotkami a vybavena velkým stolem. V této místnosti se často konají i shromáždění různých spolků.

Má praxe začala hned druhým dnem po příjezdu. Nad'a, má domácí, mi ukázala cestu do domova a já první týden raději jezdila s ní. Jak jsem již říkala, cesta mi trvala okolo 40 minut. Má pracovní doba byla více méně proměnlivá. První dva týdny jsem byla v organizaci od deseti ráno do sedmi večer. Další týden jsem chodila domů dříve, abych si mohla prohlédnout a užít trochu Oděsu. Holčiny přede mnou měly praxi od jedenácti do pěti a já se snažila, tohoto času závazně držet.

Práce s dětmi byla mnohdy velice těžká. Nejprve jsem se bála, jaký budeme mít s dětmi vztah, jelikož v domově jsou všichni staršího věku, jen asi třem klukům bylo kolem jedenácti let, ostatním plus minus sedmnáct.

Nakonec to nebylo tak zlé. Mým největším nepřítelem se stal počítač. Děti u něj trávily většinu svého volného času. Proto jsem musela mnoho kolektivních her vypustit. Většina dětí byla u počítače, druhá většina ve škole nebo mimo domov a se zbytkem se dalo něco dělat, pokud však nezačali koukat na Sponge Boba :D.

Na začátku praxe jsem měla za úkol sestavit plán na všechny čtyři týdny o činnostech, které budu s dětmi dělat. Zprvu jsem byla trochu zděšená, jelikož sestavit plán her na čtyři týdny do předu je docela těžké. Nakonec to však šlo zvládnout. To jsem však byla trochu

naivní a domnívala se, že se her budou účastnit všichni. Postupně jsem poznávala, že tomu tak není a plán se rázem z dnů na dny měnil.

Mezi mé hlavní aktivity s dětmi patřily stolní hry (Pexeso, Člověče nezlob se, Casino, vyrobené hry, lodě či piškvorky), venkovní hry (honěná, shovávaná), hry v tělocvičně (ping pong, tanec), hry s míčem (fotbal, házená, vybíjená), karty (Kent, Vole lehni,...), mafie, vyrábění z korálků, různé druhy malování.... Do organizace jsem si také přivezla materiály, které jsem potřebovala k činnostem s dětmi. Jak se ukázalo, tak velkou motivací se dětem staly sladkosti a odměny.

Další věcí, na kterou se připravte, je mnoho pracovníků v organizaci. Já pracovala s místní vychovatelkou Olou. Byla velice fajn, i když někdy trochu nervózní. Dětem však bohužel žádné zvláštní činnosti nevymýšlela. Vlastně nikdo zde nic nevymýšlel. Akorát jednou týdně děti tancovaly a jednou za čtrnáct dní měly povinný trénink s psychologem - Arinou. Z toho tanec měl být třikrát týdně a tréninky každý týden jednou. Zprvu jsem z toho byla trochu zmatená, ale pak už jsem si zvykla. Měli prostě jiný přístup k práci.

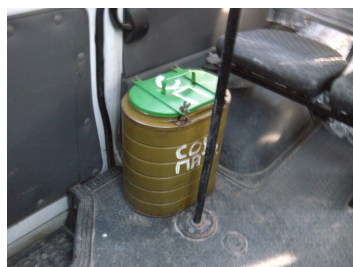
Sociální patrola

Několikrát jsem absolvovala výjezd se sociální patrolou. Jednalo se o vybavené auto se sociálními pracovníky, které vyjíždělo do ulic a hledalo děti bez domova. Sociální patrolu vedla výborná sociální pracovnice Inna, která toho o místních poměrech na ulici věděla opravdu mnoho.

Pokud jsme našli nějaké dítě na ulici, Inna ho zavolala k nám do auta, tam dostalo jídlo – boršč nebo polévku, kterou zrovna uvařili v klášteře a hygienické prostředky, popřípadě léky. Kolikrát jsem se divila, jak je možné, že takto zubožené děti mohou žít v potrubí nebo kanalizaci třeba i pod Oděským městským monumentem. Bohužel tomu tak bylo.

Často se však stávalo, že jsme hledáním dětí strávili dvě hodiny. Pokud jsme našli málo dětí nebo dokonce žádné, jídlo připadlo místnímu útulku pro bezdomovce.

V sociální patrole se také rozběhl program, který měl děti obeznámit se základními hygienickými návyky, problematiky AIDS, nechráněného sexu a drog. Součástí toho programu byla anketa, video či společné povídání.

Centrum pro volný čas mládeže

V tomto centru jsem neměla mnoho příležitostí působit, i když se věková hranice pohybovala kolem mých standardů. Toto centrum fungovalo také jako registrace pro lidi bez domova, takže zde měli k dispozici opravdu velkou databázi. Současně zde fungovaly výukové programy pro rodiče s dětmi.

Do centra docházeli pedagogové, kteří dětem pomáhali s úkoly. Velice se mi tam líbilo, bylo tam vcelku hodně dětí a dalo se s nimi hrát mnoho her. Škoda jen, že jsem tam nastoupila tak pozdě. V centru působili 3 vychovatelky a 2 pedagogové. Z toho jeden byl velice slavný spisovatel knih pro děti. Mládež zde měla k dispozici počítače, televize, stoly na učení a na malování. Dostávali zde i pravidelně občerstvení.

Dobré v centra bylo to, že pořádalo pravidelné tréninky pro nezaměstnané či jinak sociálně slabé rodiče. Pořádalo všelijaké kulturní akce, také bylo členem klubu bikerů. Ti dětem pravidelně pomáhali a zviditelňovali důležitost místních volno-časových center pro děti. Velice často s nimi vyjížděli i na výlety po celé Ukrajině.

Centrum pro děti s poruchou artistického spektra

V průběhu své praxe jsem si vyřídila exkurzi v místním centru pro děti s poruchou artistického spektra. Strávila jsem tam v průměru dvě hodiny. Z toho jednu hodinu mi byl vysvětlen chod zařízení a druhou mi byla předvedena práce s dítětem. Bylo to opravdu krásné zpestření mé praxe.

Volný čas

Mnoho volného času jsem si neužila v týdnu jsem mohla chodit do města jen po večerech. O víkendu už to však bylo lepší, tedy pokud sem nemusela zrovna do volno-časového centra.

Program na víkend jsem si musela uspořádat sama. Znovu Vám připomínám, že je lepší jezdit na stáž ve dvou. Bylo to pro mě docela těžké, ale aspoň jsem si zdokonalila orientační smysl. Jak se říká: „Ve dvou se to lépe táhne.“ Většinou jsem vyrážela na slavná místa Oděsy nebo jsem se jen tak procházela u moře či zašla na místní bazary. Jednou jsem dokonce byla v delfináriu. :) Dále jsem měla možnost navštívit s Nadinými kamarády výstavu zvířat a také mi ukázali místní promenádu.

Zažila jsem také dva velké místní svátky. Jeden byl na oslavu 1. dubna a druhý na osvobození Oděsy. Na svátek 1. dubna se místní ulice promění v mraveniště a místní lidé zde chodí v maskách a žertovných oblecích. Je tu k mání mnoho stánků se žertovnými věci a cukrovinkami. Nejdůležitější akcí na tento den je však průvod masek.

Dále zde lze navštívit mnoho muzeí, divadel, kaváren a velice známá je zde místní opera s baletem. Do ní jsem však nezavítala kvůli ubývajícím úsporám. Což byla velká chyba.

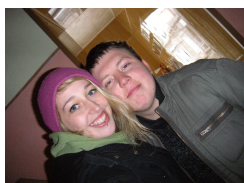

Závěrem

Tato stáž pro mě byla ohromnou zkušeností. Vyzkoušela jsem si práci vychovatele volného času, sociálního pracovníka, pedagoga a zdokonalila svou ruštinu. Mnohé jsem se za ten měsíc přiučila a utříbila si, co chci v budoucnosti dělat. Tuto stáž mohu jen doporučit. Ne všechny dny byly růžové a naplňující, ale s tím se dalo počítat. Rozhodně Vám doporučuji si to vyzkoušet.

Jak velice často říkám - je třeba se toho nebát ☺

Pokud budete chtít s něčím poradit, či si popovídat, neváhejte a napište mi na můj e-mail ☺

SponkaX@seznam.cz

Monika Matoušková